

*Я. С. Коробейникова, О. Д. Мельник
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ЗБАЛАНСОВАНОГО РЕСУРСОКОРИСТУВАННЯ В ГІРСЬКИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ (НА ПРИКЛАДІ ВИТВИЦЬКОЇ ОТГ ІВАНО- ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У статті розглядаються питання планування місцевого розвитку об'єднаних територіальних громад на основі принципів сталого (збалансованого) розвитку. На сьогодні науковцями визначено особливості планування та реалізації стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад, проте наукового обґрунтування напрямків практичної реалізації планів та особливостей розвитку громад на основі сталого ресурсокористування практично немає. Для більшості гірських об'єднаних територіальних громад області туристична галузь, як одна з п'яти державних пріоритетів, є перспективною галуззю економічного розвитку. Тому в рамках їх формування, необхідним є оцінка ресурсної бази соціально-економічного розвитку, в тому числі оцінки туристичного потенціалу. Внаслідок процесу децентралізації в Івано-Франківській області планується сформувати 52 громади, більше 30 на сьогодні сформовані. Спостерігаються значні територіальні розбіжності в розподілі і використанні наявного ресурсного потенціалу громад. На прикладі Витвицької об'єднаної територіальної громади, як найбільш проблемною щодо можливостей ефективного автономного розвитку, розроблені принципи збалансованого природокористування та проаналізовані передумови розвитку рекреаційного туризму. Визначені перспективи розвитку окремих видів рекреаційного туризму, в тому числі і курортно-оздоровчого відпочинку, обґрунтовано можливість використання природних вод з підвищеним вмістом заліза з рекреаційною метою. Виявлено тип деяких джерел як залізисті води (з концентрацією заліза більше 10 мг/м³). У всіх досліджених пробах поверхневих та підземних вод визначено перевищення вмісту заліза від 2 до 4,3 рази. Аналіз більшості зразків вод показав, що третина загального вмісту заліза в зразках мігрує у трьохвалентному стані (Fe³⁺) у вигляді колоїдно-дисперсної фази. Таким чином, більша його частина (біля 66%) переноситься у вигляді двоцвалентного заліза (Fe²⁺) з органічними фульво- і гуміновими кислотами. Загалом, це відповідає загальній картині міграції заліза в Карпатському регіоні. Вода з вмістом заліза у двоцвалентній формі має цінні лікувальні властивості. Обґрунтовано необхідність визначення рівня кислотно-основного (рН) і окисно-відновного (Еh) відібраних зрізів вод, оскільки велику інформативність при дослідженні природних вод для рекреаційного використання дають значення даних показників. На другому етапі почато дослідження форм міграції заліза для встановлення їх унікальності для медичних і профілактичних заходів

Ключові слова: об'єднані територіальні громади (ОТГ), збалансоване ресурсокористування, рекреаційний туризм, мінеральні води, залізисті води.

Постановка проблеми. Процес формування ОТГ, який в Україні розпочався з 2015 року, повинен в кінцевому рахунку привести до утворення самодостатніх самоврядних територій зі значними повноваженнями. В умовах децентралізації, бюджетної самостійності місцеві територіальні громади стикаються з викликами, пов'язаними формуванням стратегій розвитку громад та окресленням напрямків соціально-економічного розвитку територій. Актуальним постало питання напрямів соціально-економічного розвитку нових адміністративних утворень для раціонального планування господарського комплексу, враховуючи досвід європейських регіонів.

Згідно з планом адміністративно-територіальної реформи в Івано-Франківській області має бути утворено 52 громади, на сьогодні сформовано більше 30. Гірські об'єднані територіальні громади займають близько 50% території області [1]. Для гірських районів Івано-Франківської області основними галузями господарства є лісове господарство та переробка лісу, туризм, розвиток і розбудова інфраструктури, насамперед транспортної, дорожньої та комунікаційної. Як перспективні розглядаються наукомісткі, екофільні виробництва, що вимагають екологічно чистого середовища; розвиток традиційного гірського сільського господарства; відродження та розвиток традиційних промислів і ремесел. В Україні розвиток гірських територій стримується недостатньо розгалуженою та якісною транспортною інфраструктурою та практично відсутньою комунальною інфраструктурою. Це негативно впливає на конкурентоспроможність цих територій

і знижує їх інвестиційну привабливість, що є основою розвитку будь-якого регіону. З іншого боку, відсутність інфраструктури промислового виробництва дозволяє розвивати галузі, для яких сприятливий екологічний стан території є ресурсною базою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оголошений державою курс на децентралізацію реалізується повільно як з об'єктивних, так і суб'єктивних причин. Сформовані гірські територіальні громади є різними за ресурсним потенціалом та соціально-економічним станом. Гірські ОТГ Івано-Франківської області сьогодні суттєво різняться між собою: села міської ради Яремчі мають задовільну інфраструктуру, багато об'єктів туристичного призначення, що відкривають можливості для місцевої зайнятості, натомість ОТГ, наприклад Верховинського району, - це глибоко депресивна територія з відсутньою чи незадовільною інфраструктурою, переважанням в структурі господарства екстенсивної лісорозробки. Для більшості гірських поселень характерною ознакою є їх невеликий розмір та віддаленість від основних міських центрів, значна частка їх бюджету формується з державних субвенцій. Очевидно, до таких різних територій мають застосовуватись зовсім інші інструменти розвитку [2,3].

В Україні розроблена методологічна основа щодо формування та розвитку місцевих громад [4-8]. Значна кількість методичної літератури присвячена розробці концепцій та стратегій розвитку ОТГ, особливості планування розвитку територій, ряд публікації присвячені успішним прикладам реалізації окремих проектів за рахунок, головним чином, грантових коштів [9]. Також розроблений алгоритм формування проектних пропозицій щодо розвитку туризму в межах місцевих територіальних громад, який дозволяє упорядкувати та раціонально планувати розвиток туристичного сектору господарства, більш ефективно витратити ресурс для досягнення цілей у межах місцевих територіальних громад [10]. Фінансова самостійність дозволила акумулювати в територіальних громадах більше коштів, які не завжди раціонально використовуються. Наукові публікації останніх років також стосуються особливостей формування місцевих бюджетів та їх розподілу [11-14]. Невирішені проблеми належного функціонування систем життєзабезпечення громад, які не вирішувалися більше тридцяти років, лягли на плечі новоутворених адміністрацій та потребують науково обґрунтованих рішень. Найбільш актуальною проблемою є проблеми поводження з відходами [15]. Органи управління більшості територіальних громад потребують кваліфікованих управлінців у різних галузях, віддалені громади відчувають нестачу кваліфікованих кадрів, які в нових умовах мають стратегічно планувати розвиток громади перспективу з урахування сучасних трендів ефективного ресурсокористування.

Постановка завдання. На сьогодні розглядають дві концепції розвитку гірських територій і покращення якості життя гірського населення: ресурсокористування на основі збереження гірських екосистем в шляхом природоохоронної діяльності як основи для збереження екологічного балансу в регіоні та ощадне до використання природних ресурсів гір ресурсокористування на основі інструментів економічного розвитку [2]. Концепція економічної бездіяльності з метою збереження гірських екосистем в умовах «низького старту» розвитку гірських територій на сьогодні є неможливою, оскільки природокористування стає основою економічного зростання в країнах з перехідною економікою. Тому пошук напрямів економічного розвитку для покращення рівня життя горян та одночасного збереження екосистем, що відповідає принципам сталого розвитку, розглядається єдиною можливою альтернативою природокористування в межах гірських об'єднаних територіальних громад. Науково-практичні завдання наукової спільноти, на наш погляд, полягають в обґрунтуванні перспектив розвитку окремих секторів економіки ОТГ з урахуванням принципів екологічної стійкості та економічної ефективності.

Мета досліджень: обґрунтувати можливість розвитку рекреаційного туризму на основі використання природних вод Витвицької ОТГ в контексті збалансованого ресурсокористування. Об'єкт дослідження – Витвицька об'єднана територіальна громада Івано-Франківської області як цілісна управлінська система в галузі природокористування та розвитку туризму. Предмет дослідження – природні води досліджуваної території як рекреаційний ресурс.

Виклад основного матеріалу. Поступове впровадження європейських підходів до децентралізації влади, розширення повноважень та фінансова незалежність місцевого самоврядування в Україні виявили чітку міжрегіональну диспропорцію у розвитку об'єднаних територіальних громад. Сьогодні залишаються значні територіальні розбіжності в розподілі і використанні наявного потенціалу, доволі значним є рівень концентрації основних економічних ресурсів у межах окремих більш розвинутих регіонах, наприклад, у традиційних туристичних

центрах (Яремче, Татарів, Микуличин), новоутворені за рахунок потужних інвестицій (курорт «Буковель»). Інші гірські території регіону опинилися в особливо несприятливих умовах. Така диспропорція, крім економічних, створює також і екологічні проблеми в межах туристичних дестинацій. Питання диверсифікації туристичних потоків стає актуальним. Туристична галузь, як одна з п'яти державних пріоритетів, є перспективною галуззю економічного розвитку для більшості гірських об'єднаних територіальних громад. Тому в рамках їх формування, необхідним є оцінка ресурсної бази соціально-економічного розвитку, в тому числі оцінки туристичного потенціалу.

Витвицька об'єднана територіальна громада розташована на заході Івано-Франківської області, до неї входять 9 сіл з чисельністю населення близько 6 тис осіб [16]. Географічно – це регіон Карпатського передгір'я та низькогір'я. Територія належить до етнографічного регіону Бойківщини, в селах збережене традиційне ведення господарства. За даними складених паспортів територіальних громад Івано-Франківської області, Витвицька територіальна громада може бути найбільш проблемною щодо можливостей ефективного автономного розвитку та найбільш потребуватиме нових економічних ідей. Постала потреба з цієї точки зору оцінити ресурсний потенціал територіальної громади, в тому числі і туристично-рекреаційний потенціал території. Рекреаційний туризм нами розглядається як форма збалансованого ресурсокористування. Саме даний вид туризму стане складовою частиною вирішення проблеми балансування інтересів зростання якості життя населення громади та збереження їх екосистем.

Рекреаційні можливості Витвицької територіальної громади не вивчені, тому й належним чином їх досі не використовували. На основі аналізу відомих літературних джерел нами сформована база даних туристичних ресурсів (природних, історико-культурних та інфраструктурних) Витвицької територіальної громади (табл.1).

Мінеральні води здавна використовувались як ефективні засоби лікування та профілактики захворювань та є цінним рекреаційним ресурсом. Для багатьох мінеральних вод, враховуючи їхню визначальну роль в механізмі лікувальної дії на організм, їх відносять до певного типу, наприклад, залізіста, яка містить вміст заліза не менше 10 мг/м^3 .

Як відомо, такі води належать до мінеральних вод з цінними рекреаційними характеристиками. Залізо, як хімічний елемент, є необхідним і обов'язковим елементом для функціонування і забезпечення діяльності всіх живих організмів. Жива речовина і надалі активно регулює геохімічну міграцію атомів. Залізо є найбільш важливим для живих організмів перехідним елементом. Залізо відіграло важливу роль в еволюції біосфери. Воно стало основою для утворення дихальних білків та є необхідним компонентом окисно-відновних реакцій. Ймовірно первинний еволюційний відбір заліза відбувся внаслідок значної поширеності його в земній корі. Крім того, важливим фактором є доступність з навколишнього середовища і хімічна придатність. Серед біогенних d-елементів киснення із змінним ступенем окиснення, які є учасниками біологічних окисно-відновних процесів, залізо найбільшою мірою відповідає даній задачі. Так, для розуміння унікальної ролі заліза в біосистемах у цього елемента є характерні для цього ступені окиснення, координаційні числа і геометрія комплексів, окисно-відновні потенціали і ін.

Загальна концентрація та форми сполук заліза, що мігрують на поверхні Землі, залежать від геологічних особливостей водозбірної площі, характеру водообміну і інших природних факторів. Особливістю кругообігу заліза є його надходження у вигляді розчинних солей Fe^{2+} та в комплексах з гуматами. На глибині 50м міститься в середньому до 20 мг/м^3 заліза (Fe^{2+} Fe^{3+}) у вигляді неорганічних і органічних сполук. Сполуки заліза можна зустріти у всіх водоймах. Найчастіше у природних водах воно зустрічається у вигляді йонів Fe^{2+} і Fe^{3+} , а також в органічних і неорганічних сполуках як в органічних комплексах, так і у вигляді колоїдних частинок. В одному досліджуваному зразку води може бути декілька форм заліза. Сукупне залізо є сумарною концентрацією всіх типів заліза, які містяться у воді. Двовалентне залізо найчастіше зустрічається у підземних водах, а в контакті з повітрям переходить у Fe^{3+} . Значна частина розчинного у воді заліза утворилась внаслідок утворення ним сполук з органічними речовинами, такими як гумусові кислоти, таніни. Деякі види бактерій (залізісті бактерії) використовують залізо в метаболічних процесах. Зустрічаються рідко у вигляді драглів, волокон [17].

Стан заліза у поверхневих водах може бути пов'язаний з його комплексоутворенням з органічними і неорганічними лігандами, але в більшості випадків концентрація розчинного заліза зумовлюється комплексоутворенням із органічними комплексонами, зокрема з фульво-гуміновими

кислотами. При цьому фульвокислоти мають більшу комплексотвірну здатність порівняно з гуміновими кислотами. Крім органічних комплексів, залізо може взаємодіяти із завислими у воді частинками (колоїдами), особливо у водах, які формуються у гірській місцевості. Більшу частку становлять тут силікатні сполуки, дещо менше його гідратні і ще менше біогенні форми [18].

Таблиця 1

Туристичні ресурси Витвицької територіальної громади

№	Населений пункт	Природні ресурси	Історико-культурні ресурси	Інфраструктурні ресурси
1.	селище Вигодівка	- р. Свіча - р. Лужанка	-	Санаторій «Перлина Карпат»
2.	с. Витвиця	- р. Лужанка ПЗФ: - Ботанічний заказник "Жидовець" - Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Лисий потік» - "Еталон буково-модринового насадження" - "Еталон модринового насадження" - "Сосна Веймутова" - "Дугласії" - "Еталон ялицевого насадження" - "Довжанка"	- церква св. Івана Богослова - пам'ятник Зеновію Красівському - пам'ятний знак з нагоди 600-річчя з дня заснування села - краєзнавчий музей - пам'ятний знак загиблим воїнам УПА	Кафе «Карпати»
3.	с. Кальна	- заповідне урочище "Кичерка"	- церква Святого Михайла Архистратига	-
4.	с. Розточки	- р. Солотвина - заповідне урочище «Макогінка» - заповідне урочище "Розточанське"	- пам'ятний Хрест «Борцям за волю України» - могила Січовим Стрільцям	
5.	с. Липа	- гора Яворина	- церква Вознесіння Христового - пам'ятник Ярославу Мельнику (Роберту) - пам'ятний хрест Небесній сотні - криївка УПА в ур. Яворина	-
6.	с. Лужки	- р. Лужанка - урочище «Морино»	- церква Святого Михаїла Архистратига	-
7.	с. Слобода-Болехівська	- урочище Бовкоти	- церква Богоявлення Господнього	-
8.	с. Станківці	- р. Лужанка	- церква святого Архистратига Михаїла - кам'яний Хрест на честь скасування кріпосного права	-
9.	с. Церківна	- ландшафтний заказник «Цапове» - комплекс скель «Церков'янські»	- храм Різдва Пр. Богородиці - церква св. Параскеви	-

Історичні джерела твердять, що у 18 ст. на території села Витвиці діяла домна для виплавки заліза кустарним способом [19]. Ці дані, а також візуальні обстеження деяких джерел, що містили характерні, «ржаві» патьоки, дозволили нам припустити наявність тут вод з підвищеним вмістом заліза. Зважаючи на унікальність залізистих мінеральних вод, які в Україні зустрічаються в Передкарпатті (родовища Східниці та Трускавця), доцільно провести дослідження наявності даних вод в межах Витвицької ОТГ.

Для дослідження здійснено відбір та аналіз проб поверхневих вод, підземних вод з джерел та криниць у селі Витвиця. Результати приведені в табл. 2.

Таблиця 2

Загальний аналіз проб поверхневих та підземних вод в с.Витвиця

Назва показників	Позначення одиниці вимірювання	зразок №1 (криниця 1)	зразок №2 (криниця 2)	зразок №3 (струмок)	зразок №4 (джерело)	Нормативи, (рекомендовані значення повноцінності мінерального складу води)
pH	од.pH	6,23	7.39	7.16	7.34	6.5-8.5
Хлориди	мг/дм ³	7,09	8.86	10.63	7.09	не>350
Лужність	ммоль/дм ³	0,6	2,6	1,8	1,0	0,5-6,5
Сульфати	мг/дм ³	20,57	36,21	45,26	26,75	не<500
Кальцій	мг/дм ³	12,02	44,09	26,05	10,23	25,0-75,0
Магній	мг/дм ³	8,51	9,73	2,43	5,34	10,0-50,0
Жорсткість загальна	ммоль/дм ³	1,3	3,0	1,5	1,0	1,5-7,0
Калій	мг/дм ³	1,8	1,5	2,0	1,3	2,0-20,0
Натрій	мг/дм ³	10,6	17,2	14,9	5.35	2,0-20,0
Амоній солевий	мг/дм ³	<0,1	0,14	0,17	0,23	не>2,0
Нітриди	мг/дм ³	<0,03	<0,03	<0,03	<0,03	не>3,2
Нітрати	мг/дм ³	8,36	1,04	11,4	0,9	не>45
Залізо	мг/дм ³	0,34	0,47	0,25	14,32	не>0,3
Мінералізація загальна	мг/дм ³	100,69	279,69	214,57	348,03	100-1000

Хімічний аналіз вмісту заліза в 3 досліджуваних зразках показав високий його вміст (перевищення значень досягає 4,3 рази). Виходячи з цього, такі води можна віднести до залізистих вод, які є доволі унікальними мінеральними водами для України. Перевищення значень вмісту заліза практично у всіх відібраних пробах свідчать про необхідність детального вивчення вод з метою виявлення наявності лікувальних концентрацій заліза в них. При тривалому нагріванні даних вод на стінках нагрівачів утворюються характерні сполуки тривалентного заліза (типу Fe₂O₃, FeOOH), які підтверджують наші висновки про високий вміст заліза у досліджуваних зразках природних вод (рис. 1).

Наступним етапом досліджень було визначення форм заліза (Fe²⁺, Fe³⁺). Попередній аналіз 3 зразків вод (зразки №1,2,4), що третина загального вмісту заліза в зразках мігрує у трьохвалентному стані (Fe³⁺) у вигляді колоїдно-дисперсної фази. Таким чином, більша його частина (біля 66%) переноситься у вигляді двоховалентного заліза (Fe²⁺) з органічними фульво- і гуміновими кислотами. Загалом, це відповідає загальній картині міграції заліза в Карпатському регіоні. Вода з вмістом заліза у двоховалентній формі має цінні лікувальні властивості.

Висновки. Серед викликів, які постали перед місцевим самоврядування в умовах децентралізації, питання використання ресурсного потенціалу для місцевого розвитку є особливо проблемним через відсутність наукового обґрунтування можливостей та розгляду альтернатив різних видів збалансованого ресурсокористування. Ця проблема ще більш ускладнюється в умовах значної диспропорції соціально-економічного стану об'єднаних територіальних громад, особливо в гірських територіях, де ця диспропорція спостерігається протягом десятиліть. В статті обґрунтовано необхідність наукового підходу до планування типів ресурсокористування в межах

об'єднаних територіальних громад. В контексті збалансованого ресурсокористування найбільш важливими є визначення територій, що мають особливу екологічну, рекреаційно-оздоровчу та історико-культурну цінність, встановлення передбачених законодавством обмежень на їх планування та розробка інвестиційних пропозицій щодо розвитку рекреаційно-туристичної сфери, як економічно ефективною та екологічно стійкою галузі господарювання.

Рис. 1 Фрагменти накипу, утвореного на стінках водонагрівача в садибі с. Витвиці

На прикладі Витвицької об'єднаної територіальної громади проаналізовані передумови розвитку туризму, оскільки громада багата на природні ресурси та цікаві історико-культурні пам'ятки, створена база даних туристично-рекреаційних ресурсів громади. Визначені перспективи розвитку окремих видів рекреаційного туризму, в тому числі і рекреаційного відпочинку, обґрунтовано можливість використання природних вод з підвищеним вмістом заліза з рекреаційною метою. Проведені дослідження поверхневих та підземних вод с. Витвиці. Виявлено тип деяких джерел як залізисті води (з концентрацією заліза більше 10 мг/л).

Перспективним, на наш погляд, є початок дослідження форм міграції заліза для встановлення їх унікальності для медичних і профілактичних заходів. Оскільки Івано-Франківська область є туристичним регіоном, в умовах відсутності будь-якого промислового розвитку та бази промислової інфраструктури на території Витвицької територіальної громади, яка є, очевидно, екологічно чистою, пропонується розвивати різні види рекреаційного туризму. Реалізація проектів, пов'язаних з розвитком рекреаційного туризму, забезпечать сталий розвиток територіальної громади.

Література

- 1 Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р // Офіц. вісн. України. 2014. № 30. С. 8.
- 2 Ткачук А. Про гірські території та можливості їх розвитку / А. Ткачук // Можливості розвитку гірських територій в умовах децентралізації. / А. Ткачук. – К, 2017. – С. 3–10.
- 3 Максименко С. Розвиток гірських територій: концептуальні підходи ЄС. / С.Максименко // Можливості розвитку гірських територій в умовах децентралізації. / С.Максименко – К, 2017. – С. 18–26.
- 4 Ганущак Ю.І. Територіальна організація влади. Стан та напрямки змін / Ю. І. Ганущак. – К. : Легальний статус, 2012. – 348 с.
- 5 Камінська Н.В. Організаційно-правові засади децентралізації публічної влади / Н.В. Камінська // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2010. – № 4. – С. 9–20.
- 6 Сороковський В.Є. Децентралізація в дії: підвищення спроможності громад у наданні послуг: Методичний посібник / [розроблено в рамках Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO] / – К.: ТОВ РПЦ «Золоті Ворота». – 2009. – 115 с.
- 7 Берданова О. Стратегічне планування місцевого розвитку. Практичний посібник. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні». DESPRO / О. Берданова, В. Вакуленко. – К: ТОВ «Софія-А», 2012. – 88 с.

8 Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні // Офіційний сайт Проекту Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf. (дата звернення: 20.09.2019)

9 Фатула Р. Децентралізація по-закарпатськи: перші результати об'єднання громад [Електронний ресурс] /Р. Фатула. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://decentralization.gov.ua/region>. (дата звернення: 20.09.2019)

10 Коробейникова Я.С. Алгоритм формування проектних пропозицій туристичного спрямування в територіальних громадах/ Я.С. Коробейникова //Наука і молодь у 21 сторіччі: збірник тез доповідей 4 Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 30 листопада 2018 р.).- Полтава: ПУЕТ, - 2018.- С. 273 – 275.

11 Бикадорова Н.О. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування / Н.О. Бикадорова // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 2 (20). – С. 145–151.

12 Карчевська І.О. Оцінка фінансової децентралізації місцевих бюджетів України / І.О. Карчевська, О.М. Кравчук // Економічний простір. – 2010. – № 35. – С. 110–118.

13 Крайник О.П. Децентралізація управління фінансовими ресурсами регіону / О.П. Крайник // Ефективність державного управління : зб. наук. праць – Вип. 21. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2009. — С. 373—378.

14 Молдован О.О. Нова архітектура бюджетної системи України: ризики та можливості для економічного зростання / О.О. Молдован, Я.А. Жаліло, О.В. Шевченко. — К. : НІСД, 2010. — 35 с.

15 Коробейникова Я. С. Проблеми туристичного ресурсокористування в гірських об'єднаних територіальних громадах Івано-Франківської області / Я. С. Коробейникова, Ю. І. Юрас // Екологічна безпека і збалансоване ресурсокористування: Науково-технічний журнал. – 2019. – С. 111–119.

16 Офіційний сайт Долинської районної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: gov.if.ua/1/dolynska/ua/. (дата звернення: 20.09.2019)

17 Гопченко Є. Д. Геохімія України / Є. Д. Гопченко, Ж. Р. Шакирзанова. – Одеса: Екологія, 2005. – 347 с.

18 Драйвер Д. Геохимия природных вод / Д. Драйвер. – М: Мир, 1985. – 439 с

19 Історія села Витвиці в документах і спогадах – Стрий, 1992. – 110 с.

*Ya. Korobeinykova, O. Melnyk
Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas*

PROSPECTS FOR RECREATIONAL TOURISM DEVELOPMENT IN TERMS OF SUSTAINABLE USE OF RESOURCES IN MOUNTAINOUS UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES (THE CASE STUDY OF VYTVYTSKA UNITED TERRITORIAL COMMUNITY IN IVANO-FRANKIVSK OBLAST)

The article deals with the issues of planning local development of united territorial communities based on the principles of sustainable (balanced) development.

For now, scientists have identified the features of planning and implementation of the development strategies of united territorial communities, but there is practically no scientific substantiation of the directions of plans' practical implementation and features of community development based on sustainable use of resources. For most mountainous united territorial communities in the oblast, the tourism industry, as one of the five state priorities, is a promising area of economic development. Thus, as part of their formation, it is necessary to evaluate the resource base of socio-economic development, including the tourism potential assessment. As a result of the decentralization process, 52 communities are planned to be formed in Ivano-Frankivsk oblast, more than 30 communities have been formed so far. There are significant territorial differences in the distribution and utilization of the available resource potential of communities. Using Vytvytska United Territorial Community as an example, which is the most problematic in terms of opportunities for effective autonomous development, the principles of

sustainable use or natural resources were developed and the preconditions for the development of recreational tourism were analyzed. The prospects for the development of certain types of recreational tourism, including spa and recreation, were defined. The possibility of using natural waters with high iron content for recreational purposes was substantiated. Springs with ferrous water (with the iron concentration exceeding 10 mg/m^3) were discovered. In all tested samples of surface water and groundwater, the excess iron content was determined from 2 to 4.3 times. The analysis of most water samples showed that one third of the total iron content in the samples migrated in the trivalent state (Fe^{3+}) in the form of a colloidal dispersed phase. Thus, a major part of it (about 66%) is transported in the form of divalent iron (Fe^{2+}) with organic fulvic and humic acids. In general, this corresponds to the overall picture of iron migration in the Carpathian region. The water containing iron in bivalent form has valuable medicinal properties. The necessity to determine the acid-base (pH) and redox (Eh) levels of the selected water samples was substantiated. The values of these indicators are very informative and important in the study of natural waters for recreational application. At the second stage, the study of iron migration forms was begun to define their uniqueness in medical treatment and preventive activities.

Key words: united territorial communities (UTC), sustainable use of resources, recreational tourism, mineral water, ferrous water.

References

- 1 Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.04.2014 r. № 333-r // Ofits. visn. Ukrainy. 2014. № 30. S. 8.
- 2 Tkachuk A. Pro hirski terytorii ta mozhlyvosti yikh rozvytku / A. Tkachuk // Mozhlyvosti rozvytku hirskykh terytorii v umovakh detsentralizatsii. / A. Tkachuk. – K., 2017. – S. 3–10.
- 3 Maksymenko S. Rozvytok hirskykh terytorii: kontseptualni pidkhody YeS. / S.Maksymenko // Mozhlyvosti rozvytku hirskykh terytorii v umovakh detsentralizatsii. / S.Maksymenko – K., 2017. – S. 18–26.
- 4 Hanushchak Yu.I. Terytorialna orhanizatsiia vlady. Stan ta napriamky zmin / Yu. I. Hanushchak. – K. : Lehalni status, 2012. – 348 s.
- 5 Kaminska N.V. Orhanizatsiino-pravovi zasady detsentralizatsii publichnoi vlady / N.V. Kaminska // Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav. – 2010. – № 4. – S. 9–20.
- 6 Sorokovskiy V.Ye. Detsentralizatsiia v dii: pidvyshchennia spromozhnosti hromad u nadanni posluh: Metodychnyi posibnyk / [rozrobleno v ramkakh Shveitsarsko-ukrainskoho proektu «Pidtrymka detsentralizatsii v Ukraini» DESPRO] / – K.: TOV RPTs «Zoloti Vorota». – 2009. – 115 s.
- 7 Berdanova O. Stratehichne planuvannia mistsevoho rozvytku. Praktychnyi posibnyk. Shveitsarsko-ukrainskyi proekt «Pidtrymka detsentralizatsii v Ukraini». DESPRO / O. Berdanova, V. Vakulenko. – K: TOV «Sofiiia-A», 2012. – 88 s.
- 8 Metodolohiia stratehichnogo planuvannia rozvytku ob'iednanykh terytorialnykh hromad v Ukraini // Ofitsiyni sait Proektu Yevropeiskoho Soiuzu «Pidtrymka polityky rehionalnogo rozvytku v Ukraini». [Elektronnyi resurs]. – 2014. – Rezhym dostupu do resursu: surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf. (accessed on: 20.09.2019)
- 9 Fatula R. Detsentralizatsiia po-zakarpatsky: pershi rezultaty ob'iednannia hromad [Elektronnyi resurs] / R. Fatula. – 2017. – Rezhym dostupu do resursu: <http://decentralization.gov.ua/region>. (accessed on: 20.09.2019)
- 10 Korobeinykova Ya.S. Alhorytm formuvannia proektnykh propozytsii turystychnoho spriamuvannia v terytorialnykh hromadakh/ Ya.S. Korobeinykova // Nauka i molod u 21 storichchi: zbirnyk tez dopovidei 4 Mizhnarodnoi molodizhnoi nauково-praktychnoi internet-konferentsii (m. Poltava, 30 lystopada 2018 r.). - Poltava: PUET, - 2018.- S. 273 – 275.
- 11 Bykadorova N.O. Finansova detsentralizatsiia mistsevoho samovriaduvannia / N.O. Bykadorova // Ekonomichnyi visnyk Donbasu. – 2010. – № 2 (20). – S. 145–151.
- 12 Karchevska I.O. Otsinka finansovoi detsentralizatsii mistsevykh biudzhetyv Ukrainy / I.O. Karchevska, O.M. Kravchuk // Ekonomichnyi prostir. – 2010. – № 35. – S. 110–118.
- 13 Krainyk O.P. Detsentralizatsiia upravlinnia finansovymy resursamy rehionu / O.P. Krainyk // Efektyvnist derzhavnogo upravlinnia : zb. nauk. prats – Vyp. 21. – Lviv : LRIDU NADU, 2009. - S. 373–378.
- 14 Moldovan O.O. Nova arkhitektura biudzhetnoi systemy Ukrainy: ryzyky ta mozhlyvosti dlia ekonomichnogo zrostantia / O.O. Moldovan, Ya.A. Zhalilo, O.V. Shevchenko. — K.: NISD, 2010. — 35 s.

15 Korobeinykova Ya. S. Problemy turystychnoho resursokorystuvannia v hirskykh ob'iednanykh terytorialnykh hromadakh Ivano-Frankivskoi oblasti / Ya. S. Korobeinykova, Yu. I. Yuras. // Ekolohichna bezpeka i zbalansovane resursokorystuvannia: Naukovo-tekhnichnyi zhurnal. – 2019. – S. 111–119.

16 Ofitsiynyi sait Dolynskoi raionnoi derzhavnoi administratsii [Elektronnyi resurs]. – 2019. – Rezhym dostupu do resursu: gov.if.ua 1 /dolynska/ua/. (accessed on: 20.09.2019)

17 Hopchenko Ye. D. Heokhimiia Ukrainy / Ye. D. Hopchenko, Zh. R. Shakirzanova. – Odesa: Ekolohiia, 2005. – 347 s.

18 Dryver D. Heokhymia pryrodnykh vod / D. Dryver. – M: Myr, 1985. – 439 s.

19 Istoriia sela Vytvytsi v dokumentakh i spohadakh – Stryi, 1992. – 110 s.

Надійшла до редакції 06 листопада 2019 р.